

L'impacte invisible de silenciar el territori com a espai d'aprenentatge

L'Associació Escola-Entorn i les entitats adherides defensen el valor insubstituïble de l'educació en l'entorn i demanen protegir les sortides escolars com a eina d'aprenentatge, d'equitat i arrelament.

Hi ha un moment màgic que només passa lluny de la pissarra. És el moment en què un infant entra en un jaciment mil·lenari, entén una obra d'art a través del relat d'una educadora o s'embruta les mans a la terra on creixen els seus aliments. En aquell instant l'infant està coneixent el seu territori i les arrels que l'han configurat; està començant a sentir-se'l seu.

El territori, amb els seus museus, els seus boscos, la seva indústria i la seva gent, no és un decorat per a una excursió; és una aula sense sostre on cada racó és una oportunitat per entendre qui som i visualitzar el futur que volem.

Ens hem acostumat a veure les sortides escolars com un parèntesi en el currículum, com una concessió al lleure. Quin error més gran. Sortir no és un extra prescindible; és essencial per a l'educació integral i el llegat més gran que podem oferir al nostre alumnat: l'oportunitat de descobrir que el món no és una pantalla, sinó un batec compartit, garantia de present i de futur.

En una societat que sovint ens vol aïllats, el coneixement del territori és l'antídoto contra la indiferència. Per a l'infant que acaba d'arribar, que porta el pes d'altres paisatges a la maleta, trepitjar la seva nova terra és el primer pas per sentir-se casa seva. I per a qui ha nascut aquí, és la manera d'entendre que el seu entorn és un privilegi que no s'ha de donar per descomptat, sinó una herència que cal estimar i de la qual cal responsabilitzar-se.

Les sortides escolars són transformadores i constitueixen una de les eines més potents d'arrelament i equitat. Quan una escola surt, les diferències socials es dilueixen. Sortir obre els ulls de l'alumnat i amplia el seu horitzó més enllà dels murs de l'escola, del barri, de la ciutat bombolla. **Una educació oberta a l'entorn és l'única que ens garanteix que tots, sense excepció, tinguin les claus per a gaudir del patrimoni natural i cultural i de conèixer les seves oportunitats de futur.** Perquè ningú és capaç de somiar amb un futur que no ha conegut i que no pot visualitzar integrat en un context real.

Per al professorat, sortir és retrobar-se amb la passió d'explicar la vida. És veure com l'alumne que a l'aula s'apaga, a fora s'il·lumina. És saber que està fomentant el seu desenvolupament integral, donant la possibilitat de viure els aprenentatges amb el cap, el cor i les mans.

I per a les entitats, els museus, els professionals i les empreses, obrir les portes a les escoles és un acte de transcendència: estan participant en la construcció d'un futur més sostenible, prevenint l'incivisme i cultivant ciutadans responsables i conscients de l'herència que han rebut. No es pot tenir cura del que no s'estima i no es pot estimar el que no es coneix. Compartint els seus coneixements i instal·lacions amb infants i joves estan garantint la continuïtat de la seva tasca en el futur.

El turisme educatiu és una inversió en la qualitat humana de la nostra societat. L'impacte d'aquestes experiències transforma el present i el futur. Ara son infants que contextualitzen aprenentatges de l'aula en entorns reals i aprenen a estimar el patrimoni que els envolta, i en el futur esdevindran ciutadans responsables i compromesos i adults viatgers que sabran mirar altres realitats amb el mateix respecte i curiositat amb què van aprendre a mirar casa seva.

Les reclamacions del professorat dels darrers mesos son totalment legítimes, ens sumem en totes i cada una d'elles. Però si perdem les oportunitats d'aprendre fora les aules, ja actualment molt limitades, estem manllevant un dret essencial al nostre alumnat: el dret a arrelar-se, a gaudir del privilegi de la natura, la cultura i l'art i el dret a sentir-los com a propis. Els estem traient l'oportunitat de connectar amb el teixit universitari, científic i industrial del país; la possibilitat de descobrir les arrels històriques que han configurat la nostra cultura i tradicions i l'oportunitat de conèixer la realitat social del nostre territori. En definitiva, se'ls priva de les eines per a convertir-se en ciutadans que estimin Catalunya i que siguin capaços de visualitzar-ne un futur i de responsabilitzar-se d'allò que és de tots.

Per tot això, demanem al Departament d'Educació la resolució més ràpida possible d'aquest conflicte i l'atenció de les demandes del professorat. Així mateix, instem al reconeixement de totes les entitats compromeses amb l'educació: museus, teatres, empreses, fundacions, centres de recerca i professionals de tota mena, i a recolzar projectes com el Portal d'Activitats Educatives de Catalunya, que converteixen el territori en un immens camp d'aprenentatge, viu i accessible, garantint que la distància entre l'escola i l'entorn es redueixi, especialment per a aquells centres que més ho necessiten.

Cristina Búcar Bagaria

Directora del Portal d'Activitats Educatives de Catalunya i Presidenta de l'Associació Escola-Entorn, Educant en Societat.

Les entitats de Xarxa d'Espais i Agents Educatius de Catalunya defensem el valor pedagògic de la nostra tasca i demanem protegir les sortides escolars com a eina d'aprenentatge, d'equitat i arrelament. Consultar el llistat d'entitats adherides (actualitzat regularment)

<https://activitum.cat/limpacte-invisible-de-silenciar-el-territori-com-a-espai-daprenentatge/>

